Instanța de fond: judecătoria Orhei, sediul Telenești (judecător Gheorghe Ciobanu)
Dosarul nr. 2a-907/2024 (PIGD: 2-22084871-03-2a-16082024)

CURTEA DE APEL NORD
Colegiul civil şi de contencios administrativ

DECIZIE

29 aprilie 2025 mun. Bălţi
Instanța compusă din:
Președintele completului, judecător Radu Holban
Judecătorii: Cristina Prisacari și Svetlana Ghercavii
Grefier: Cristina Svaracevschi

examinând, în ședință publică, apelul declarat de avocatul Istrati Petru în interesele apelantului Eșanu Dan împotriva Hotărîrii judecătoriei Orhei (sediul Telenești) din data de 19 octombrie 2023, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată formulată de I.P. „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică" către Eșanu Dan și Eșanu Valentina privind recuperarea cheltuielilor suportate pentru pregătirea cadrelor de specialitate cu finanțare de la bugetul de stat și cheltuielilor de judecată,

CONSTATĂ:

Pretențiile reclamantului:

La 16 iunie 2022 Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică" s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Eșanu Dan și Eșanu Valentina privind recuperarea cheltuielilor suportate pentru pregătirea cadrelor de specialitate cu finanțare de la bugetul de stat și cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamantul a invocat că potrivit ordinului Directorului Instituției Publice "Centrul de Excelență în Energetică și Electronică (I.P.CEEE) nr. 01-20/107-E din 05 august 2017, Eșanu Dan a fost înmatriculat la studii cu finanțare de la bugetul de stat la specialitatea "Automatizarea Proceselor Tehnologice" (71420) grupa AT-0117.

Conform art. 1 din Hotărârea de Guvern nr. 923/2001, începând cu anul de studii 2001-2002, instituțiile de învățământ superior și profesional tehnic post-secundar și post-secundar non-terțiar de stat vor încheia cu studenții și elevii, înmatriculați la anul 1 de studii superioare de licență, de master, profesional tehnice pe locuri cu finanțare de la buget, contracte privind instruirea și plasarea lor în câmpul muncii după absolvire în funcție de necesitățile statului.

Totodată, în corespundere cu art. 2 din Hotărârea de Guvern nr. 923/2001 s-a aprobat conform anexei, Contractul-TIP privind realizarea studiilor în instituțiile

de învățământ superior și profesional tehnic post-secundar și post-secundar non-terțiar pe locuri cu finanțare bugetară și plasarea tinerilor specialiști în câmpul muncii.

Prin urmare, între I.P. ”Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” și Eșanu Dan reprezentat de reprezentantul legal Eșanu Valentina a fost încheiat contractul-TIP privind realizarea studiilor în ”Centrul de Excelență în Energetică și Electronică”, studii de zi, cu finanțarea și plasarea tinerilor specialiști în câmpul muncii, precum și Contractul de studii privind planul de învățământ anual de formare profesională, pe care elevul Eșanu Dan l-a urmat conform Regulamentului de organizare și desfășurare a studiilor în învățământul profesional tehnic post-secundar și post-secundar non-terțiar în baza Sistemului de Credite de Studii Transferabile.

Conform art. 1 din Hotărârea de Guvern nr. 923/2001, începând cu anul de studii 2001-2002, instituțiile de învățământ superior și profesional tehnic post-secundar și post-secundar non-terțiar de stat vor încheia cu studenții și elevii, înmatriculați la anul 1 de studii superioare de licență, de master, profesional tehnice pe locuri cu finanțare de la buget contracte privind instruirea și plasarea lor în câmpul muncii după absolvire în funcție de necesitățile statului.

Reclamantul menționează că în corespundere cu obligațiile contractuale prevăzute la art. 3.3. lit. e) din Contractul-TIP privind realizarea studiilor în instituțiile de învățământ profesional tehnic post secundar non terțiar în grupele cu finanțare bugetară, elevul se obligă să restituie la bugetul de stat, în cazul exmatriculării, cheltuielile pentru instruirea în volumul calculat de instituția de învățământ.

Ulterior, conform ordinului Directorului I.P.CEEE nr. 01-22/392-E din 27.10.2020, în baza cererii depuse de Eșanu Dan, a fost dispusă exmatricularea ultimului.

În coroborare cu normele prenotate se atestă că pârâții au semnat Contractul-TIP prin care au fost informați despre obligațiile conform cărora să restituie la bugetul de stat în cazul exmatriculării sau neprezentării la locul de muncă conform repartizării și al încălcării termenului indicat în contract, cheltuielile pentru instruire în volumul calculat de instituția de învățământ respectivă.

În asemenea circumstanțe, consideră că pârâții urmează a fi obligați să restituie suma de 44 120,00 lei, potrivit calculului detaliat efectuat de contabilitatea instituției.

Se mai invocă în cererea depusă că pct. 5 din Regulamentul privind finanțarea în bază de cost per elev a instituțiilor publice de învățământ profesional tehnic, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1077/2016, stabilește metodologia de finanțare în bază de cost per elev a instituțiilor publice de învățământ profesional tehnic și modul de aplicare a acesteia în procesul bugetar, iar finanțarea instituțiilor

publice de învățământ profesional tehnic se realizează în condițiile prevăzute de Regulamentul sus menționat.

Reieșind din faptul, că Eșanu Dan nu a finalizat studiile în I.P.CEEE, iar la 17 octombrie 2020 a fost exmatriculat din vina sa, pentru a încerca soluționarea litigiului pe cale extrajudiciară, la 26 noiembrie 2021, prin somația nr. 01-33G/814, Eșanu Dan a fost informat referitor la restituirea benevolă și imediată a cheltuielilor pentru dezvoltarea profesională în sumă de 44 120 lei, care reprezintă suma cheltuielilor pentru instruirea pârâtului pentru perioada 01.09.2017-27 octombrie 2020. Somația a fost recepționată, iar ca rezultat la 20 decembrie 2012 în secretariatul I.P.CEEE, sub numărul 01-29G/478, a fost înregistrat răspunsul, prin care pârâtul își exprimă dezacordul cu restituirea cheltuielilor pentru instruirea sa în volumul calculat de I.P.CEEE.

La 23.12.2021 prin scrisoarea nr. 01-33G/1016, I.P.CEEE a răspuns alegațiilor și solicitărilor lui Eșanu Dan.

Menționează reclamantul că, până la moment pârâtul nu a avut careva reacții la cele invocate, în pofida faptului că a recepționat scrisoarea, astfel consideră că Eșanu Dan, urmează a fi obligat la achitarea integrală a cheltuielilor pentru instruirea sa în cadrul I.P.CEEE, întrucât toate tentativele de rezolvare a neînțelegerilor pe cale extrajudiciară nu s-au soldat cu succes.

În drept, reclamantul I.P. „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” și-a întemeiat pretențiile pe dispozițiile art.art. 8, 774 alin. (1), 775 alin. (1), 776 Cod civil, art.art. 98, 276^{2-4} Cod de procedură civilă, HG nr. 1077/2016, nr. 923/2001, solicitând încasarea în mod solidar de la Eșanu Dan și Eșanu Valentina a cheltuielilor suportate pentru instruire în sumă de 44 120,00 lei și cheltuielilor de judecată suportate.

Poziţia instanţei de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Telenești din 19 octombrie 2023 s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de I.P. „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” către Eșanu Dan și Eșanu Valentina privind recuperarea cheltuielilor suportate pentru pregătirea cadrelor de specialitate cu finanțare de la bugetul de stat și cheltuielilor de judecată.

- S-a încasat, în mod solidar, de la Eșanu Dan și Eșanu Valentina în beneficiul I.P. „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” suma de 50 320,00 lei, inclusiv 44 120,00 lei, cu titlul de cheltuieli suportate pentru instruirea lui Eșanu Dan în cadrul I.P. „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” și 6 200, 00 lei cu titlul de cheltuieli de asistență juridică.
- S-a încasat în mod solidar de la Eșanu Dan și Eșanu Valentina în beneficiul Statului, taxa de stat în sumă de 1 323,60 lei.

Solicitarea și argumentele apelantului:

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la data de 31 octombrie 2023, prin intermediul poștei electronice, reprezentantul lui Eșanu Dan avocatul Petru Istrati a contestat cu apel hotărârea judecătoriei Orhei, sediul Telenești din 19 octombrie 2023, solicitând, admiterea apelului, casarea integrală a hotărîrii cu emiterea unei noi decizii prin care acțiunea depusă de Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică" către Eșanu Dan și Eșanu Valentina să fie respinsă integral.

La data de 15 martie 2024, reprezentantul lui Eșanu Dan avocatul Petru Istrati a depus apel motivat în care a indicat aceleași cerințe ca și în cererea de apel nemotivată, pledând în continuare pentru admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii cu emiterea unei noi decizii prin care acțiunea depusă de Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică" către Eșanu Dan și Eșanu Valentina să fie respinsă integral.

În motivarea cererii de apel apelantul a indicat că, între Eșanu Dan și Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică" a fost încheiat contractul TIP privind realizarea studiilor în Centru de Excelență în Energetică și Electronică, studii de zi, cu finanțare și plasare tinerilor specialiști în câmpul muncii.

Susține apelantul Eșanu Dan că, la momentul semnării contractului nu avea împlinită vârsta de 18 ani, de aceea contractul a fost semnat de tatăl său Eșanu Nicolae. Conform pct. 3.3 lit. e) al Contractului, elevul este obligat să restituie la bugetul de stat, în cazul exmatriculării sau neprezentării la locul de muncă conform repartizării și al încălcării termenului indicat în prezentul contract, cheltuielile de instruire sa în modul în volumul calculat de instituția de învățământ.

Menționează apelantul că după finisarea studiilor liceale (12 Clase) nu a continuat studiile în cadrul Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică", de aceea prin ordinul directorului Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică" nr. 01-22/392-E din 27 octombrie 2020, în baza cererii personale depuse a fost exmatriculat.

Relevă apelantul că, prin cererea de chemare în judecată din 16 iunie 2022 Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică" a solicitat încasarea, în mod solidar, din contul pârâților Eșanu Dan și Eșanu Valentina suma de 44 120,00 lei.

Astfel, potrivit înscrisul denumit „calculul detaliat„ prezentat de reclamant la materialele cauzei și din răspunsul nr. 01-33G/702 din 11 august 2022, se distinge că, costul de întreținere pentru un elev pentru anii de studii 2017-2020 este următorul: pentru anul 2017- 10 728,00 lei; pentru anul 2018 – 14 340,00 lei; pentru anul 2019- 19 209,00 lei iar pentru anul 2020 -19 200,00 lei.

Remarcă apelantul că, conform datelor publicate pe sit-ul Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică”, pentru specialitatea 71420 – Automatizarea proceselor tehnologice, (învățământ post secundar, durata studii 4 ani) taxa de studii constituie suma de 7000,00 lei, iar, pentru întreaga perioadă de 4 ani (deși pe site-ul nu este specificat că suma de 7000,00 lei este pentru un singur an, iar informația întrunește condițiile unei oferte publice), iar suma pentru instruire ar fi de 28 000,00 lei.

Menționează apelantul că, la momentul încheierii contractului, nu cunoștea întinderea clauzelor privind returnarea cheltuielilor. Astfel, clauza de la pct. 3.3 lit. e) și nici la momentul încheierii contractului și nici la momentul depunerii cererii de exmatriculare, obligația la care pretinde Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” nu era certă, lichidă și exigibilă.

Concomitent apelantul accentuează că, instanța de fond, în motivarea soluției sale face trimitere la prevederile pct. 1 și 2 din Hotărârea Guvernului nr. 932 din 04 septembrie 2001, cu privire la plasarea în câmpul muncii a absolvenților instituțiilor de învățământ superior și profesional tehnic post secundar și post secundar non terțiar de stat, menționând că Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” prin ordinul nr. 01-22/392-E din 27 octombrie 2020 a exmatriculat elevul Eșanu Dan din motivul restanțelor academice. Așadar, instanța a constatat că pîrîtul Eșanu Dan a studiat doar 3 ani în cadrul Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” deși conform contractului urma să studieze patru ani, respectiv din motivul restanței academice și la cererea lui Eșanu Dan a fost exmatriculat.

Referitor la pretenția principală, instanța de fond a mai reținut că, potrivit informației Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” nr. 01-33G/1016 din 23 decembrie 2021 cheltuielile de instruire pe toată perioada anilor de studii a lui Eșanu Dan, constituie suma de 44 120,00 lei. În acest context, instanța reiterând prevederile pct. 2 din Hotărârea Guvernului nr. 1077 din 29 iunie 2016, cu privire la finanțare în baza de cost per elev a instituțiilor publice de învățământ profesional tehnic, a menționat că potrivit calculul prezentat de reclamant, în coraport cu perioada de studii desfășurată 01 septembrie 2017-27 octombrie 2020, de facto, cheltuielile suportate de Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” constituie 44 120,00 lei.

Referitor la argumentele sale și a avocatului său, precum că calculul prezentat de Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” nu este individualizat real, fiind neîntemeiat, reieșind din faptul că calculul prezentat este calculat pentru un elev la taxă, ce nu corespunde realității, deoarece nu s-a luat în considerație faptul că instituția de învățământ beneficiază și de susținere financiară și bugetul de stat, precum și de plăți efectuate de către elevii/studenții care învață contra cost, or, în devizul cheltuielilor prezentate de

Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” sunt incluse și descifrate cheltuielile suportate de instituția de învățământ în perioada anilor 2017-2020 la general, dar nu în parte pentru elevul/ student Eșanu Dan la specialitatea 71420 „Automatizarea proceselor Tehnologice” și mai mult acest calcul urma a fi prezentat în baza unei metodologicii de restituire la bugetul de stat a cheltuielilor pentru instruire aprobat de Guvern, instanța de fond nu le reține, le consideră declarative deoarece nu au fost prezentate probe care ar dovedi contrariul.

Mai mult ca atît, instanța menționează că, de către pârâți și avocatul acestuia nu s-a ținut cont de prevederile pct. 1 al H.G. nr. 932 din 04 septembrie 2001, cu privire la plasarea în câmpul muncii a absolvenților instituțiilor de învățământ superior și profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar de stat, potrivit căreia începând cu anul de studii 2001-2002, instituțiile de învățământ superior și profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar de stat vor încheia cu studenții și elevii, înmatriculați în anul I de studii superioare de licență, de master, profesional tehnice locuri cu finanțare de la buget contracte privind instruirea și plasarea lor în câmpul muncii după absolvirea în funcție de necesitățile statului, la caz, Eșanu Dan și Eșanu Valentina, prin semnarea contractului a acceptat tacit calculul efectuat de Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică”.

Concomitent instanța a reținut că, înainte de semnarea contractului-tip și anume prevederile pct. 3.3 lit. e) din contractul dat, prin care se oblică să restituie la bugetul de stat cheltuielile de instruire a sa în volumul calculat de instituția de învățământ respectivă, în cazul exmatriculării sau neprezentării la locul de muncă, în modul stabilit de Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică”, iar elevul Eșanu Dan a avut posibilitatea să solicite eliberarea informației ce ține de modul de efectuare a calculului cheltuielilor respective, însă odată ce la etapa de înmatriculare la instituția de învățământ și la semnarea contractului Eșanu Dan împreună cu Eșanu Valentina nu au înaintat vreo obiecție în acest sens, prin urmare la moment nu pot fi reținute argumentele pârâtului Eșanu Danu și a reprezentantului său, prin care își exprimă dezacordul cu aceste calcule și restituirea sumei.

În opinia apelantului instanța de fond la emiterea soluției sale a admis unele inadvertențe atunci când a notat că potrivit ordinului nr. 01-22/392-E din 27 octombrie 2020, Eșanu Dan a fost exmatriculat pe motivul restanțelor academice, deoarece din ordinul la care face referire instanța de judecată se desprinde că, „în baza art. 136,137,138 al Codului Educației, în conformitate cu Regulamentul de organizare și desfășurare a procesului educațional în instituțiile de învățământ postsecundar și postsecundar nonterțiar în baza Sistemului de credite de studii și în

baza cererii depuse, Directorul Centrului de Excelență în Energetică, emite ordinul: Ordin: De exmatriculat ...".

Menționează apelantul că, la data de 19 octombrie 2020 a depus o cerere la Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică", care a fost înregistrată la 22 octombrie 2020, cu nr. 01-37/1135, în care a indicat că, „subsemnatul Eșanu Dan, elev al Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică", anul IV, grupa AT-01/7, program de formare profesională „Automatizarea proceselor tehnologice,, rog să fiu exmatriculat din dorință proprie". Astfel, consideră apelantul în motivarea soluției sale, că instanța l-a discreditat.

Totodată susține apelantul că, încă la etapa examinării cauzei în fond a depus o cerere de strămutare a examinării cauzei, pe motivul că judecătorii acestei instanțe au o tendință de a admite integral cererea de chemare în judecată depusă de Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică" și de a respinge argumentele pârâților, ceea ce denotă caracterul părtinitor și lipsa de imparțialitate la examinarea prezentei cauzei de către instanța sesizată.

Mai susține apelantul Eșanu Dan că, atât reclamantul cât și instanța de fond în hotărârea sa face referire la prevederile Hotărîrii Guvernului nr. 923 din 04 septembrie 2001, cu privire la plasarea în câmpul muncii a absolvenților instituțiilor de învățământ superior și profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar de stat. Ba mai mult instanța și-a fundamentat soluția sa pe această Hotărâre, deși în repetate rânduri a fost atrasă atenția la pct. 4 al Hotărîrii care prevede că, în cazul în care tânărul specialist refuză să se prezinte la locul de lucru conform repartizării sau îşi suspendă activitatea înainte de expirarea termenului de trei ani stabilit, el este obligat să restituie în bugetul de stat cheltuielile pentru instruirea sa în volumul calculat de instituţia respectivă de învăţământ, în baza Metodologiei de restituire la bugetul de stat a cheltuielilor pentru instruire, aprobată de Guvern, dacă normele speciale nu prevăd altfel.

Remarcă apelantul că, potrivit prevederilor pct. 4 din Hotărârea Guvernului nr. 923 din 04 septembrie 2001, recuperarea cheltuielilor pentru studii de la studenții exmatriculați se realizează conform unei metodologii adoptate de Guvern, însă reclamantul/intimat Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică" a recunoscut că o astfel de metodologie nu există.

Prin urmare, consideră apelantul că de către instanța de fond, nu a fost luat în calcul toate aceste argumente și anume că nu există o Hotărâre de Guvern prin care să fie aprobată o astfel de metodologie de recuperare a cheltuielilor pentru studii de studenții exmatriculați, deși la aceste argumente instanța notează că argumentul părți pârâte sunt declarative or, în acest sens nu au fost prezentate careva probe care ar dovedi contrariu, prin ce inversează sarcina probațiuni contrar prevederilor art. 118 și 121 Cod de procedură civilă. Deoarece, instanța nu a avut acoperire pe

partea sumei invocate de reclamant, conform prevederilor Hotărârii Guvernului 993/2001, consideră apelantul că instanța a operat cu termeni străini raportului obligațional contractual „calculul de facto” și „acceptat tacit”.

Mai consideră apelantul că argumentul instanței de fond pre cum că, Eșanu Dan atunci când a semnat contractul nu s-a interesat de o eventuală formă de calcul pe care o va folosi Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” în cazul exmatriculării este unul neîntemeiat, deoarece la moment Eșanu Dan a semnat contractul-tip, aprobat prin Hotărârea Guvernului, care fără echivoc stabilește că restituirea sumelor de instruire la bugetul de stat de face conform unui calcul realizat de instituția de învățământ în baza Metodologiei. Deci, în ipoteza în care reclamantul a solicitat o sumă de 44 120,00 lei, instanța în baza materialelor prezentate de reclamant și a normelor de drept urma să nu admită o astfel de acțiune.

Totodată, susține apelantul că instanța a ignorat faptul că obligațiile pot să decurgă din lege, contract și delict. În cazul dat, poziția reclamantului a fost în contradicție cu prevederile legii și nici nu a fost acoperită de prevederile contractului.

În acest sens, apelantul a menționat că, la data de 17 septembrie 2021 prin scrisoarea adresată Avocatului Poporului, a propus perfecționarea legislației, la capitolul restituirea cheltuielilor de către absolvenții Academiei Militare a Forțelor Armate, prin care s-a menționat că asumându-și responsabilitatea de restabilire a cheltuielilor, absolvenții rămâneau confuzi în privința sumelor care le era prezentate, pentru că aceasta nu reflectau costul real al instruirii, care erau exagerat de mari și variate. Susține așadar că similare sunt toate cazurile absolvenților tuturor instituțiilor de învățământ, care în lipsa unei metodologii de calcul al cheltuielilor pentru instruire, stabilite printr-un act normativ, restituiau sumele deduse în baza unor calcule proprii.

În același context, susține apelantul că, Centrul de Politici și Reforme prin scrisoarea nr. 108/19 s-a adresat cu o petiție Guvernului prin care s-a notat că studenții bugetari, care vor să-și retragă actele de la Universitate sau Colegiu, sunt obligați, în baza Hotărârii Guvernului nr. 923 și contractului tip introdus prin aceasta, să restituie statului zeci de mii de lei, sume care sunt de câteva ori mai mare decât contractul pentru studii și care sunt decise arbitrar sau aproape arbitrar de către instituțiile de învățământ. Hotărârea de Guvern este ilegală deoarece nu are baza juridică în vreo normă din Codul Educației din 2014, iar contractele tip semnate cu studenții bugetari conținu doar norme generale despre returnarea cheltuielilor de studii.

Remarcă apelantul Eșanu Dan că, dânsul nu activează și nici nu a făcut studii, iar Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” nu

prestează servicii educaționale în domeniul medicinei și farmaceuticii, militare sau securității și ordinii publice.

Susține apelantul că, din răspunsul din 07 noiembrie 2022, Oficiul Avocatului Poporului a accentuat că, „ombudsmanul își menține poziția expusă în propunerea de perfectare a legislației din 17 septembrie 2021, apelând la transparență și obiectivitate în aplicarea metodologiei de calcul la restituirea cheltuielilor pentru studii, cu excepția persoanelor cu dizabilități. În acest sens, Ministerului Educației și Cercetării i-a fost expediată solicitarea de prezentare a informațiilor privind acțiunile întreprinse în baza propunerii de perfecționare a legislației din 17 septembrie 2021".

Totodată susține că, Centrul de Politici și Reforme în acest context, la data de 02 aprilie 2019 și 11 iulie 2019, a publicat două materiale distincte la acest capitol, în care se indică că încasarea, uneori prin instanțele de judecată, a zeci de mii de lei de la studenții bugetari care sunt exmatriculați, deși și-au întrerupt studiile, sau refuză să lucreze pentru stat după absolvire, ridică probleme de ordin legal și moral. Hotărârea de Guvern aprobată de douăzeci de ani în urmă dă bătăi de cap nu doar studenților, care se trezesc cu datorii enorme, dar și universităților, care nu știu cum să acționeze sub presiunea statului și în lipsa instrumentului legal.

Astfel, în urma analizei făcute s-a stabilit că, sumele datoriilor studenților față de stat ar putea fi stabilite arbitrar și injust, fără a fi clară metodologia de calcul al acestora și fără o informare adecvată a studenților despre obligațiile pe care și le asumă semnând contractul.

Reiterează apelantul Eșanu Dan că, potrivit răspunsului oferit de Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică" suma pe care urmează să o achite pentru instruirea sa constituie 28 000,00 lei. Tot prin acest răspuns se menționează că, de la bugetul de stat nu sunt supuse finanțării instruirea elevilor înmatriculați în bază de contract cu taxă. Taxa de studii pe care o achită un student/elev are un anumit cuantum, iar costul de instruire per student/elev ar fi mai mare, acesta fiind suportat inclusiv din contul bugetului de stat. La fel, din răspunsul oferit de Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică" se reține că pentru anul de studii 2017 s-a cheltuit suma de 10 728,00 lei; pentru 2018 - 14 340,00 lei, pentru anul 2019 - 19 209,00 lei, iar pentru anul 2020 -19 200,00 lei.

Remarcă apelantul, la contrapunerea sumei care urmează a fi achitată, în ipoteza în care el a fost instruit contra plată, din contul său (28 000,00 lei) cu cea solicitată de către Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică" și pretinsă alocată de 44 120,00 lei, consideră că există un caz de discriminare a acesteia în raport cu studenții/elevii care și-au făcut studiile în bază de contract, deoarece dânsul și-a făcut studiile în același grup unde erau încadrați studenții în bază de contract, contra plată și studenți finanțați din contul bugetului

de stat; a beneficiat de aceeași tratament la instruire ca și ceilalți, din perspectiva modalităților de instruire și a cursului de formare profesională; a beneficiat de instruirea acelorași profesori ca și studenți care și-au făcut studii în baza de contract.

Prin urmare, consideră apelantul că în cazul în care se atestă faptul că el a beneficiat de aceleași circumstanțe ca și studenții care și-au făcut studiile în bază de contract, deși s-a aflat în circumstanțe similare, cheltuielile pe care urmează să le suporte, sunt disproporțional de mari, față de cheltuielile pe care le-au suportat studenții care și-au făcut studiile în bază de contract, iar această diferență constituie suma de 16 120,00 lei.

În acest context, susține apelantul că Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică a adoptat un tratament diferențiat, favorizat față de studenții/elevii care își fac studiile contra plată, față de studenții/elevii care își fac studii finanțați din contul bugetului de stat, iar acest tratament diferențiat, fiind instituit fără nici o justificare plauzibilă.

Susține apelantul Eșanu Dan că în această situație și anume în lipsa unui mecanism legal de calculare precum și în condițiile existenței unor taxe de studii pentru instruire contra plată a studenților, Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică" a admis un caz de discriminare directă a sa.

Cu referire la argumentele instanței de fond precum că dânsul nu s-a interesat de formula de calcul, apelantul Eșanu Dan a remarcat că, Guvernul Republicii Moldova a fost obligat să contureze Metodologia de calcul.

Omisiunea și eroarea statului nu poate fi pusă în sarcina sa, deoarece acest fapt ce ar contravine jurisprudenței CEDO.

În contextul celor menționate mai sus, apelantul a solicitat casarea integrală a hotărîrii cu emiterea unei noi decizii prin care cererea de chemare în judecată formulată de Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică" să fie respinsă integral.

Actele de procedură:

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 20 martie 2024, cererea de apel a fost acceptată spre examinare, cu intentarea procedurii de apel. S-a stabilit ședința de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare. S-a dispus expedierea în adresa intimatului a copiei apelului și înscrisurilor anexate. S-a stabilit termen limită pentru prezentarea de către intimat a referinței cu înscrisuri, formularea demersurilor necesare, prezentarea/reclamarea probelor în condițiile art. 372 Cod de Procedură Civilă (în atâtea copii câți participanți la proces sunt plus o copie pentru instanță), sub sancțiunea decăderii din acest drept. S-a explicat că, depunerea referinței este obligatorie. În cazul nedepunerii ei în termenul stabilit, partea este decăzută din dreptul de a mai prezenta probe, iar cauza urmează a fi

examinată în baza materialelor anexate la dosar. Concomitent s-a explicat părților dreptul de a recurge la mediere și la încheierea unei tranzacții de împăcare și că partea este obligată să informeze instanța, nu mai târziu de 3 zile până la data ședinței de judecată, despre angajarea unui avocat, schimbarea sau renunțarea la serviciile avocatului, prezentând instanței datele de contact ale noului avocat, inclusiv adresa electronică a acestuia, la fel și noua adresă dacă își schimbă domiciliul sau sediul după pornirea procesului.

Poziția intimatului:

La data de 07 mai 2024, prin intermediul oficiului poștal, intimatul Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică" a depus o referință la cererea de apel depusă de Eșanu Dan prin intermediul avocatului Istrati Petru solicitând respingerea cererii de apel ca fiind nefondată și neîntemeiată, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea referinței depuse intimatul a menționat că, din conținutul cererii de apel se reține că apelantul Eșanu Dan în mare parte își exprimă dezacordul cu calcularea sumei de 44 120,00 lei, calcul efectuat de contabilitatea Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică", or acesta consimte achitarea sumei de 28 000,00 lei și contestă existența raportului obligațional încheiat între reclamant și pârât, ce rezultă din contractul privind rezilierea studiilor în instituțiile de învățământ superior și mediul de specialitate (la zi) în grupele cu finanțare bugetară și plasarea tinerilor specialiști în câmpul muncii.

În opinia intimatului, acest fapt nici nu poate fi contestat, deoarece din conținutul actelor cauzei se atestă în mod cert că, prin ordinul Directorului Centrului de Excelență în Energetică și Electronică, nr. 01-20/107 E din 05 august 2017, Eșanu Dan a fost înmatriculat la studii cu finanțare de la bugetul de stat, la specialitatea „Automatizarea Proceselor Tehnologice" (71420) gr. AT-0117.

Astfel, în conformitate cu pct. 1 și 2 din Hotărârea Guvernului nr. 932/2001, Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică" încheie contracte cu respectarea Contractului- tip privind realizarea studiilor în instituțiile de învățământ superior și profesional tehnic post secundar și post secundar non terțiar pe locuri cu finanțare bugetară, aprobat prin anexa nr. 1 al Hotărârea Guvernului nr. 932/2001.

Remarcă intimatul, că din conținutul actelor cauzei se distinge cu certitudine că, între Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică" și Eșanu Dan, reprezentat de Eșanu Valentina a fost încheiat contractul tip privind realizarea studiilor în Centrul de Excelență în Energetică și Electronică, precum și Contractul de studii privind planul de învățământ anual de formare profesională, pe care elevul Eșanu Dan l-a urmat conform Regulamentului de organizare și

desfășurare a studiilor de învățământ tehnic post secundar și post secundar nonterțiar în baza sistemului de creditare de studii Transferabile.

Accentuează intimatul că, Eșanu Dan și-a manifestat consimțământul față de clauzele contractuale, or elementul definitoriu al actului juridic este manifestarea de voință care are drept scop crearea, modificarea ori stingerea unor raporturi juridice. Astfel, în conformitate cu obligațiile contractuale prevăzute la pct. 3.3 lit. e) din contractul-tip, elevul este obligat să restituie la bugetul de stat, în cazul exmatriculării, cheltuielile pentru instruire în volumul calculat de instituția de învățământ.

În această ordine de idei, susține intimatul că din conținutul actelor cauzei, se distinge cu certitudine că, prin ordinul directorului Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” nr. 01-22/392-E din 27 octombrie 2020, în baza cererii personale depuse de Eșanu Dan, a fost dispusă exmatricularea ultimului.

Prin urmare, consideră intimatul că instanța de fond în mod întemeiat a reținut că, Eșanu Dan și mama acestuia au semnat Contractul-tip prin care au fost informați despre obligațiile sale, de restituire la bugetul de stat, în cazul exmatriculării sau neprezentării la locul de muncă conform repartizării și al încălcării termenului indicat, a cheltuielilor pentru instruire în volumul calculat de instituția de învățământ respectivă.

Astfel, reiterând prevederile art. 776 Cod Civil, intimatul a specificat că obligația ce formează obiectul prezentului litigiu s-a născut din contractul-tip privind realizarea studiilor în Centrul de Excelență în Energetică și Electronică, încheiat între Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” și Eșanu Dan, reprezentat de Eșanu Valentina, iar prin semnarea contractului Eșanu Dan și-a manifestat consimțământul față de clauzele contractuale.

Reiterând prevederile art. 858 alin. (2) Cod Civil, intimatul a menționat că, în vederea determinării obligației scadente, Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” a efectuat un calcul detaliat al sumei datorate, Astfel potrivit calculului detaliat efectuat de contabilitatea instituției, Eșanu Dan și mama acestuia urmează să restituie suma de 44 120,00 lei, sumă ce a fost indicată în cererea de chemare în judecată. Din considerentul că pârâții nu și-au onorat obligațiile contractuale, Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” a fost nevoită să se adreseze cu prezenta cerere de chemare în judecată, pentru a recupera cheltuielile pentru instruire, oferite din contul bugetului de stat.

Mai susține intimatul că, anterior adresării în instanță, Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” a încercat de a soluționa litigiul pe cale amiabilă, expediind în acest sens o somație referitor la restituirea benevolă a cheltuielilor pentru instruire în sumă de 44 120,00 lei. Astfel, în urma

recepționării somației, pârâții au înregistrat la 26 noiembrie 2021 un dezacord cu privire la restituirea cheltuielilor pentru instruire, în volumul calculat de instituție. La data de 23 decembrie 2021, Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” a răspuns alegațiilor lui Eșanu Dan, iar din considerentul că toate tentativele de soluționare a litigiului nu s-au soldat cu succes, Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” i-a acționat în judecată.

Referitor la criticile apelantului privind inexistența unei metodologii de calcul, intimatul a indicat prevederile pct. 5 din Regulamentul privind finanțarea în bază de cost per elev a instituțiilor publice de învățământ profesional tehnic aprobat prin Hotărârea Guvernului 1077 din 2016, menționând că volumul alocațiilor de la bugetul de stat corespunde comenzii de stat pentru formarea profesională și se stabilește anual pentru instituția de învățământ, în baza limitelor cheltuielilor calculate conform formulei indicate la pct. 8 din Regulament.

Prin urmare, susține intimatul că finanțarea cheltuielilor de instruire în instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar a pârâtului/intimat Eșanu Dan a fost efectuat în conformitate cu prevederile Planului (Comenzii de Stat) de pregătire a cadrelor de specialitate cu finanțare din bugetul de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului, suma alocației din contul bugetului de stat fiind direcționată către I.P. „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică”.

În asemenea condiții intimatul consideră că de către instanța de fond a fost dată o apreciere corectă a obligațiilor contractuale încheiate între Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” și Eșanu Dan, pe care la elevul Eșanu Dan l-a urmat conform Regulamentului de organizare și desfășurare a studiilor în învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar în baza sistemului de credie de studii Transferabile, fapt cunoscut de ultimul.

Mai susține intimatul că, legalitatea contractului TIP privind realizarea studiilor, încheiat între Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” şi Eşanu Dan/reprezentantul legal Eşanu Valentina (părintele elevului), a fost constatat şi de către Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare şi Protecția Consumatorului, care prin răspunsul nr.27/08-162 din 13 ianuarie 2023, a informat avocatul Petru Istrati precizând că ,,...formularea pretențiilor prin prisma Legii nr. 105/2003 privind protecția consumatorului sunt înafara cadrului legal... ” astfel, Contractul nu conține clauze abuzive, răspunsul Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare şi Protecția Consumatorului fiind cercetat în ședința de judecată.

Concomitent, intimatul accentuează că finanțarea cheltuielilor de instruire în învățământul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar se efectuează conform Planurilor (Comenzilor de Stat) de pregătire a cadrelor de specialitate cu finanțare din bugetul de stat, aprobate prin Hotărâre de Guvern.

Astfel, conform prevederilor articolului 40 alin. (1) din Legea învăţământului nr. 547/1995, Guvernul aprobă planul (comanda de stat) de pregătire a cadrelor de specialitate cu finanțare de la bugetul de stat. Potrivit prevederilor art. 139 lit. g) Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, în domeniul educației Guvernul Republicii Moldova deține următoarele atribuții, inclusiv Guvernul: aprobă planul (comanda de stat) de pregătire a cadrelor de specialitate cu finanțare de la bugetul de stat, pe meserii, specialități şi domenii generale de studiu, în instituțiile de învățământ profesional tehnic şi superior.

Reiterează intimatul că, suma alocațiilor din contul bugetului de stat direcționate către Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” se aprobă anual prin Legea bugetului de stat. Mijloacele financiare aprobate anual prin Legea bugetului de stat pentru instruirea (învățământul) profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar sunt gestionate de către Ministerul Educației şi Cercetării. La fel, suma cheltuielilor de studii per student/elev bugetar reiese din împărțirea sumei alocațiilor primite anual din contul bugetului de stat pentru instruire la numărul de studenți/elevi admiși la studii pentru anul respectiv, conform Planului (Comenzii de stat) în vigoare pentru anul respectiv.

Astfel, costul mediul de instruire pentru finanțarea Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” se aprobă anual de către Ministerul Educației şi Cercetării, spre exemplu, pentru anul 2023, potrivit ordinului Ministerul Educației şi Cercetării nr.40 din 18 ianuarie 2023, a fost aprobat costul mediu pentru instruire pentru finanţarea instituţiilor de învăţământ profesional tehnic postsecundar în sumă de 31 914,00 lei. Așadar, pentru fiecare an financiar, Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” primește şi execută alocații bugetare în vederea prestării serviciilor educaționale pentru realizarea comenzii de stat de pregătire a cadrelor de specialitate cu finanțare de la bugetul de stat.

Concomitent, întinatul accentuează că, de către Curtea de Conturi a făcută o verificare la Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” care nu a constatat careva ilegalități. Mai mult ca atât, din conținutul raportului Curții de Conturi din 29 iulie 2022, rezultă că doar în anul 2021 Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” a fost efectuate încasate suma de 609,3 mil. lei, de la elevii bugetari exmatriculați, care includ cheltuieli pentru instruire în volumul calculat de instituția de învățământ.

În contextul celor menționate, intimatul a solicitat respingerea cererii de apel cu menținerea hotărârii contestate.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 25 iulie 2024, s-a transmis, conform competenței, cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” către Eșanu

Dan și Eșanu Valentina privind recuperarea cheltuielilor suportate pentru pregătirea cadrelor de specialitate cu finanțare de la bugetul de stat și cheltuielilor de judecată, către Curtea de Apel Nord, pentru examinarea cererii de apel declarate de avocatul Istrati Petru în interesele lui Eșanu Dan împotriva hotărârii judecătoriei Orhei (sediul Telenești) din 19 octombrie 2023.

Argumentele părților expuse în ședința instanței de apel.

În ședința instanței de apel, apelantul Eșanu Dan fiind reprezentat de avocatul Istrati Petru care a pledat pentru admiterea cererii de apel pe motivele de fapt și de drept invocate cu casarea integrală a hotărîrii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă integral.

Intimatul Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” în ședința instanței de apel fiind reprezentat de avocatul Țurcan-Donțu Arina care a pledat pentru respingerea apelului cu menținerea hotărârii instanței de fond.

Aprecierea instanţei de apel:

Ascultând opinia avocaților prezenți, analizând legalitatea şi temeinicia hotărârii contestate, prin prisma argumentelor invocate în cererea de apel, în raport cu materialele dosarului și a normelor de drept relevante speței, Colegiul Civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Nord consideră necesar de a respinge cererea de apel cu menținerea hotărîrii contestate reieșind din următoarele considerente:

În conformitate cu art. 362 alin. (1) Cod de procedură civilă, *termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunţării dispozitivului hotărîrii, dacă legea nu prevede altfel.*

Din conținutul actelor cauzei, Colegiul Civil atestă că, de către judecătoria Orhei, sediul Telenești, la data de 19 octombrie 2023, a pronunțat dispozitivul hotărârii (f.d. 82 Vol. III), iar la data de 31 octombrie 2023, prin intermediul oficiului poștal, reprezentantul lui Eșanu Dan, avocatul Istrati Petru o contestă cu apel (f.d. 93 vol. III).

Prin urmare, Colegiul Civil consideră că apelantul s-a încadrat în termenul prevăzut de lege pentru declararea apelului.

În acord cu prevederile art. 385 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul şi să menţină hotărârea primei instanţe.

Potrivit dispozițiilor art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, *fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel.*

Conform art. 121 Cod de procedură civilă, *instanţa judecătorească reţine spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existenţa sau inexistenţa de circumstanţe, importante pentru soluţionarea justă a cazului.*

Articolul 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, *statuează că instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.*

În temeiul art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă, *la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importantă pentru soluţionarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării cauzei şi admisibilitatea acţiunii*.

Potrivit dispozițiilor art. 373 alin. (1), (2), (3), (5) și (6) Cod de procedură civilă, *instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decît aceea din hotărîrea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor cînd consimte şi cînd hotărîrea este atacată şi de alţi participanţi la proces*.

Din conținutul actelor cauzei, Colegiul Civil a stabilit că, la data de 16 iunie 2022 Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată împotriva lui Eșanu Dan și Eșanu Valentina (reprezentantul legal) cu privire la recuperarea cheltuielilor suportate pentru pregătirea cadrelor de specialitate cu finanțare de la bugetul de stat, în sumă de 44 120,00 lei și recuperarea cheltuielilor de judecată.

La rândul său, Eșanu Dan prin intermediul avocatului Istrati Petru a depus o acțiune reconvențională, împotriva Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” solicitând constatarea faptului discriminării lui Eșanu Dan în raport cu studenții care își fac studiile contra plată (f.d. 105-114 vol. I).

La data de 04 martie 2023, prin intermediul poștei electronice, reprezentantul lui Eșanu Dan, avocatul Istrati Petru a depus o cerere privind retragerea/renunțul la acțiunea reconvențională (f.d. 1-3 vol. II)

Prin încheierea judecătoriei Orhei, sediul Telenești din 02 august 2023, s-a admis cererea avocatului Istrati Petru, reprezentantul reclamantului Eșanu Dan privind renunțul la acțiunea reconvențională depusă împotriva Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” privind constatarea faptului discriminării reclamantului Eșanu Dan. S-a încetat procesul în partea acțiunii reconvenționale depuse de avocatului Istrati Petru, reprezentantul reclamantului Eșanu Dan privind renunțul la acțiunea reconvențională depusă împotriva Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” privind constatarea faptului discriminării reclamantului Eșanu Dan. S-a menționat că nu se admite o nouă acțiune a reclamantului Eșanu Dan împotriva Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” cu privire la același obiect și pe aceleași temeiuri (f.d. 44-45 vol. III).

Judecătoria Orhei, sediul Telenești fiind investită prin lege cu examinarea cauzei în fond, prin hotărârea emisă la data de 19 aprilie 2023, a dispus admiterea cererii de chemare în judecată depusă de Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” împotriva lui Eșanu Dan și Eșanu Valentina privind recuperarea cheltuielilor suportate pentru pregătirea cadrelor de specialitate cu finanțare de la bugetul de stat și a cheltuielilor de judecată.

- S-a încasat în mod solidar de la Eșanu Dan și Eșanu Valentina în beneficiul Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” suma de 50 320,00 (cincizeci mii trei sute douăzeci, 00) lei, inclusiv 44 120,00 (patruzeci și patru mii o sută douăzeci, 00) lei, cu titlul de cheltuieli suportate pentru instruirea lui Eșanu Dan în cadrul Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” și 6 200, 00 (șase mii două sute, 00) lei cu titlul de cheltuieli de asistență juridică.
- S-a încasat în mod solidar de la Eșanu Dan și Eșanu Valentina în beneficiul statului, taxa de stat în sumă de 1 323,60 (o mie trei sute douăzeci și trei, 60) lei.

Pentru a hotărî în astfel de mod, instanța de fond a reținut că, între reclamantul Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” și pârâtul Eșanu Dan există raporturi obligaționale ce rezultă din contractul-tip privind realizarea studiilor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitatea (la zi) în grupele cu finanțare bugetară și plasarea tinerilor specialiști în câmpul muncii. Astfel, la data de 05 august 2017 Eșanu Dan și părintele Eșanu Valentina a fost semnat contractul-tip a elevului/studentului a I.P. „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică”, prin care au confirmat că a fost informați despre prevederile pct. 3.3 lit. e) din contract, potrivit căreia elevul se obligă să restituie la bugetul de stat, în cazul exmatriculării, cheltuielile pentru instruirea în volumul calculat de instituția de învățământ.

La fel, a stabilit că, I.P. „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” în

baza contractului-tip a emis ordinul nr. 01-20/107-E din 05 august 2017 privind admiterea la studii cu finanțare de la bugetul de stat, la specialitatea „Automatizarea Proceselor Tehnologice” (71420), în grupa AT-0117, a elevului Eșanu Dan, iar prin ordinul nr. 01-22/392-E din 27 octombrie 2020 I.P. „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” elevul Eșanu Dan a fost exmatriculat.

Concomitent, instanța a reținut că, pârâtul Eșanu Dan a studiat doar 3 ani în cadrul Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică”, deși conform contractului urma să studieze patru ani, respectiv, din motivul restanțelor academice și la cererea lui Eșanu Dan a fost exmatriculat. Deoarece raporturile de studii au încetat înaintea împlinirii termenului și plasarea ulterioară a acestuia în câmpul muncii, au devenit incidente dispozițiile referitoare la răspunderea elevului/studentului și a reprezentantului acestuia, la caz a lui Eșanu Dan și Eșanu Valentina, în sensul restituirii cheltuielilor suportate de către reclamant în perioada instruirii pârâtului în cadrul I.P. „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică”. Potrivit informației Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” 01-33G/1016 din 23 decembrie 2021 cheltuielile de instruire pe toată perioada anilor de studii a lui Eșanu Dan, a constituit suma de 44 120,00 lei, pe care instanța le consideră întemeiate și respectiv le încasează în mod solidar de la pârâți.

Referitor la argumentele pârâtului Ețanu Dan și reprezentantului său precum că calculul prezentat de reclamant nu este individualizat și nu corespunde realității deoarece nu s-a luat în calcul faptul că instituția de învățământ beneficiază și de susținere financiară din bugetul de stat, precum și din plăți efectuate de către elevii/studenții care învață contra cost, nu a prezentat legătura de cauzalitate dintre cheltuieli suportate și procesul educațional, le fel și faptul că calculul a fost efectuat în baza unei metodologii de restituire la bugetul de stat a cheltuielilor pentru instruire, aprobată de Guvern - instanța de fond le-a respins, considerându-le drept neîntemeiate, invocînd în acest sens că partea pârâtă nu a ținut cont de prevederile pct. 1 al Hotărârii Guvernului 923 din 04 septembrie 2001 și de semnarea contractului-tip care prevede în mod obligatoriu restituirea la bugetul de stat a cheltuielilor pentru instruirea sa în volumul calculat de instituția de învățământ respectivă.

Deci, ca urmare a admiterii pretenției reclamantului privind încasarea cheltuielilor de instruire, instanța reține că și pretenția privind recuperarea cheltuielilor de judecată este întemeiată, respectiv dispunând încasarea din contul pârâților Eșanu Dan și Eșanu Valentina în beneficiul reclamantului suma de 6 200,00 lei, care reprezintă onorariul achitat avocatului Țurcanu -Donțu Arina și suma de 1 323,60 lei, în beneficiul statului cu titlu de taxă de stat de care reclamantul a fost scutit la înaintarea acțiunii.

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, Eșanu Dan prin intermediul

avocatului Istrati Petru o contestă cu apel, optând pentru casarea integrală a hotărîrii cu emiterea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată formulată de Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” să fie respinsă ca neîntemeiată.

Verificând legalitatea și temeinicia hotărârii instanței de fond, prin prisma argumentelor invocate de apelant în cererea de apel, în raport cu materiale cauzei și normele de drept relevante situației din speța dată, Colegiul Civil al Curții de Apel Nord conchide că instanța de prim nivel a examinat pricina sub toate aspectele, cu respectarea normelor de drept material și procedural, apreciind probele administrate în conformitate cu prevederile art. 130 Cod de procedură civilă, fapt de a determinat pronunțarea unei hotărâri legale și întemeiate, *per a contrario*, argumentele invocate de apelant în cererea de apel se resping cu probele administrate şi cercetate în instanță de judecată şi nu servesc temei de casare a hotărârii pronunțate:

În conformitate cu prevederile art. 5 alin. (1) Cod de procedură civilă, *orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime*.

Conform prevederilor art. 9 alin. (1) şi alin. (2), lit. a) Codul civil, *drepturile şi obligaţiile civile apar în temeiul legii, precum şi în baza actelor persoanelor fizice şi juridice care, deşi nu sunt prevăzute de lege, dau naştere la drepturi şi obligaţii civile, pornind de la principiile legislaţiei civile. Drepturile şi obligaţiile civile apar din contracte şi din alte acte juridice*.

Conform art. 15 alin. (1) Cod civil, *apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară.*

Iar potrivitr art. 16 alin. (1) lit. a)-k) și alin. (2) Cod Civil, *apărarea dreptului civil se face, în condiţiile legii, prin: a) recunoaşterea dreptului; b) restabilirea situaţiei anterioare încălcării dreptului şi suprimarea acţiunilor prin care se încalcă dreptul sau se creează pericolul încălcării lui; c) constatarea sau, după caz, declararea nulităţii actului juridic; d) declararea nulităţii actului emis de o autoritate publică; e) impunerea la executarea obligaţiei în natură; f) autoapărare; g) repararea prejudiciului patrimonial şi, în cazurile prevăzute de lege, a celui nepatrimonial; h) încasarea dobînzii de întîrziere sau, după caz, a penalităţii; i) rezoluțiunea sau modificarea contractului; j) neaplicarea de către instanța de judecată a actului ce contravine legii emis de o autoritate publică; k) alte căi prevăzute de lege. Metodele de apărare prevăzute la alin. (1) pot fi invocate dacă sînt întrunite condițiile stabilite de lege și, după caz, de actul juridic pentru aplicarea acestora.*

Din conținutul actelor cauzei, Colegiul Civil a stabilit că, în baza ordinului nr. 01-20/107-E din 05 august 2017, emis de Directorul Centrul de Excelență în

Energetică și Electronică, Eșanu Dan a fost înmatriculat la studii cu finanțare de la bugetul de stat la specialitatea „Automatizarea Proceselor Tehnologice” (f.d. 5 vol.I).

În acest sens, între Centrul de Excelență în Energetică și Electronică în persoana directorului Vrînceanu Vasile, pe de o parte și elevul Eșanu Dan și părinții Eșanu Nicolae și Eșanu Valentina pe de altă parte, a fost semnat contractul-tip privind realizarea studiilor în Centrul de Excelență în Energetică și Electronică, prin care instituția s-a obligat să înmatriculeze și să instruiască elevul Eșanu Dan la specialitatea 71420 Automatizarea Proceselor Tahnologice (învățământ de zi), cu durata studiilor - 4 ani, cu acordarea titlului/calificării tehnician automatizare a proceselor de producție și eliberarea actului de studii de nivelul respectiv, cu condiția realizării de către elev a programului de studii conform standardelor educaționale pentru nivelul și specialitatea respectivă (f.d. 8 vol. I)

La 11 septembrie 2017, 25 mai 2018 și 20 mai 2019 între șeful Secției de studii Tehnologii Informaționale, reprezentat de Barladean Mariana și Valentina Ciobanu, pe de o parte, și elevul grupei AT-0117 Eșanu Dan, pe de altă parte, au fost încheiate contractele de studii pentru anii de învățământ 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020, care conțin obligațiile instituției și ale elevului cu privire la desfășurarea activităților didactice (f.d. 9-11 vol. I).

Ulterior, la data de 19 octombrie 2020, elevul/studentul Eșanu Dan a depus pe numele directorului Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică”, Vrînceanu Vasile o cerere prin care solicitat exmatricularea sa din anul de studii IV, grupa AT-0117, program de formare profesională „Automatizarea proceselor tehnologice” din dorință proprie (f.d. 6 vol.I).

În acest sens, prin ordinul nr. 01-22/392-E din 27 octombrie 2020, emis de directorul Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică”, Vrînceanu Vasile, s-a dispus exmatricularea elevului grupei AT-0117 Eșanu Dan din Centrul de Excelență în Energetică și Electronică, programul de formare profesională 71429 Automatizarea proceselor tehnologice, studii cu finanțare de la bugetul de stat (f.d. 7 vol. I)

Conform pct. 5.3 din contractul-tip, litigiile apărute între părţile contractante vor fi soluționate pe cale amiabilă, în conformitate cu legislația în vigoare.

Astfel, la 26 noiembrie 2021, Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” a expediat în adresa lui Eșanu Dan și Eșanu Valentina somație/notificare cu solicitarea achitării în termen de 7 zile de la recepționarea acesteia a sumei de 44 120,00 lei, cu titlu de cheltuieli pentru instruire.

Potrivit avizului de recepție, destinatarii au recepționat somație/notificare la data de 10 decembrie 2021, fapt ce rezultă din aplicarea semnăturii pe avizul de recepției (f.d. 13-14 vol. I).

Ca răspuns la solicitarea Instituției Publice „Centrul de Excelență în

Energetică și Electronică”, la data de 20 decembrie 2021 Eșanu Dan depune un răspuns prin care își exprimă dezacordul cu somația înaintată, menționând că solicitarea este neîntemeiată (f.d. 15-20 Vol. I).

Ulterior, la data de 23 decembrie 2021 Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” expediază în adresa lui Eșanu Dan în mod repetat o notificare prin care îi aduce la cunoștință prevederile Hotărârii Guvernului nr. 923 din 2001 și pct. 3.3. lit. e al Contractului-tip, prin care elevul s-a obligat să restituie la bugetul de stat, în cazul exmatriculării sau neprezentării la locul de muncă, conform repartizării și al încălcării termenului indicat în contract, cheltuielile pentru instruirea sa în volumul calculat de instituția respectivă. Astfel, potrivit calculului detaliat s-a constatat că pentru instruirea lui Eșanu Dan în perioada de 01 septembrie 2017-27 octombrie 2020, s-au efectuat cheltuieli în sumă de 44 120,00 lei pe care Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” o pretinde de a fi încasată de la Eșanu Dan. Potrivit avizului de recepție notificarea a fost recepționată de destinatar la data de 27 decembrie 2021, fapt ce reiese din semnătura aplicată pe avizul de recepție (f.d. 21-22 vol. I).

Deoarece în termenul acordat suma solicitată n-a fost achitată, la 16 iunie 2022 Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Eșanu Dan și Eșanu Valentina privind încasarea cheltuielilor pentru instruire în mărime de 44 120 lei și cheltuielilor de judecată.

În conformitate cu art. 774 alin. (1) Cod civil, *în virtutea raportului obligaţional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestaţii, iar debitorul este ţinut să o execute. Prestaţia poate consta în a da, a face sau a nu face*.

Conform art. 775 alin. (1) Cod civil, *debitorul şi creditorul trebuie să se comporte cu bună-credinţă la momentul naşterii, pe durata existenţei, la momentul executării şi stingerii obligaţiei*.

Potrivit art. 776 Cod civil, *obligaţiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) şi din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condiţiile legii*.

În conformitate cu dispozițiile art. 858 alin. (2) Cod civil, *obligaţia trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credinţă, la locul şi în momentul stabilit*.

Conform art. 992 alin. (1) din Cod civil, *contract este acordul de voinţă realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice*.

Iar, conform prevederilor art. 993 alin. (2), *părţile contractante pot încheia în mod liber, în limitele dispoziţiilor legale imperative, contracte şi pot stabili conţinutul lor*.

În temeiul prevederilor art. 901 alin. (1) lit. a) Cod civil, *atunci când, fără justificare, debitorul nu își execută obligația, creditorul poate, în condițiile legii și, după caz, ale contractului, la alegerea sa: a) să ceară executarea silită a obligației; b) să suspende executarea obligației corelative; c) să reducă obligația sa corelativă; d) să recurgă la rezoluțiunea contractului; e) să ceară plata de despăgubiri pentru prejudiciul suferit prin neexecutare; f) să exercite orice alt mijloc juridic de apărare, prevăzut de lege sau contract, pentru realizarea dreptului său încălcat prin neexecutare.*

În accepțiunea art. 996 Cod civil, *contractul poate fi modificat sau rezolvit numai în conformitate cu clauzele sale ori prin acordul părților, dacă legea nu prevede altfel.*

Raportând conținutul normelor sus citate prin prisma situației din speța dată, Colegiul Civil apreciază ca fiind juste raționamentele instanței de fond cu privire la admiterea acțiunii inițiale formulate de Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” cu privire la încasarea, în mod solidar de la Eșanu Dan și Eșanu Valentina a sumei de 44 120,00 lei cu titlu de cheltuieli suportate pentru instruirea lui Eșanu Dan în cadrul Instituției Publice „Centru de Excelență în Energetică și Electronică” Or, contrar susținerilor apelantului, instanța de fond a pronunțat o hotărâre legală și temeinică, în baza probelor administrate și a dispozițiilor legale incidente, care reflectă corect raportul juridic litigios dintre părți, fără a ignora vreun aspect esențial.

Astfel, în ședința de judecată s-a stabilit cu certitudine că, în temeiul ordinului directorului Centrului de Excelență în Energetică și Electronică nr. 01-20/107-E din 05 august 2017, Eșanu Dan a fost înmatriculat la studii cu finanțare de la bugetul de stat la specialitatea ”Automatizarea Proceselor Tehnologice” (71420) grupa AT-0117 (f.d. 5 vol. I)

Având ca punct de reper Ordinul directorului Centrului de Excelență în Energetică și Electronică nr. 01-20/107-E din 05 august 2017, între Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” și Eșanu Dan /reprezentantul legal Eșanu Valentina/ a fost încheiat contractul – TIP privind realizarea studiilor în „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică”, studii de zi, cu finanțarea și plasarea tinerilor specialiști în câmpul muncii, precum și Contractul de studii privind planul de învățământ anual de formare profesională, pe care elevul Eșanu Dan l-a urmat conform Regulamentului de organizare și desfășurare a studiilor în învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar în baza Sistemului de Credite de Studii Transferabile. (f.d. 8-11 vol. I)

Astfel, obiectul contractului nominalizat îl constituie organizarea/realizarea studiilor post secundare la învățământul de zi din contul bugetului de stat; plasarea în câmpul muncii, conform repartizării Ministerului Educației în subordinea căruia

este Centrul de Excelență în Energetică și Electronică, a elevului (tânărului specialist) care și-a făcut studiile cu finanțare din contul bugetului de stat; restituirea de către tânărul specialist a cheltuielilor de instruire, inclusiv a bursei acordate de stat, în cazul nerespectării clauzelor contractuale.

Deci, în vederea executării contractului între Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” și Eșanu Dan au fost încheiate contractele de studii nr. 1 din 11 septembrie 2017 cu privire la desfășurarea activităților didactice în anul universitar 2017/2018 (f.d. 9 vol.I), și nr. (fără număr) din 25 mai 2018 cu privire la desfășurarea activităților didactice în anul de învățământ 2018/2019 (f.d. 10 vol.I), și nr. (fără număr) din 20 mai 2019 cu privire la desfășurarea activităților didactice în anul de învățământ 2019/2020 (f.d.11 vol.I), pe care elevul Eșanu Dan l-a urmat conform Regulamentului de organizare și desfășurare a studiilor în învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar în baza Sistemului de Credite de Studiu Transferabile.

Prin urmare, rezultă indubitabil că Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” și-a onorat obligațiile contractuale, fapt ce derivă din extrasul ordinului nr. 01-20/107E din 5 august 2017, conform căruia elevul Eșanu Dan a fost înmatriculat în anul I de studii 2017-2018, studii finanțate de la bugetul de stat, programul de formare profesională 71420 „Automatizarea Proceselor tehnologice” (f.d. 5, Vol I).

Iar, de cealaltă parte, prin extrasul din ordinul nr. 01-22/392-E din 27 octombrie 2020, emis de directorul instituției de învățământ, se confirmă că elevul Eșanu Dan a fost exmatriculat din Centrul de Excelență în Energetică și Electronică, după doar a trei ani de studii, deși conform contractului acesta uram să studieze patru ani de studii, de unde rezultă că elevul a încălcat prevederile contractuale (f.d. 7, Vol. I).

Colegiul Civil consideră necesar de a menționa că, potrivit pct. 3.3 lit. e) din contractul indicat supra, elevul s-a obligat să restituie la bugetul de stat, în cazul exmatriculării sau neprezentării la locul de muncă conform repartizării și al încălcării termenului indicat în contract, cheltuielile pentru instruirea sa în volumul calculat de instituția de învățământ.

Deci, pct. 3.3 lit. e) din contractul-tip prevede 2 situații când studentul/elevul este obligat să restituie la bugetul de stat cheltuielile pentru instruirea sa: în cazul exmatriculării sau în cazul neprezentării la locul de muncă conform repartizării şi al încălcării termenului indicat în prezentul contract.

Prin urmare, Colegiul Civil conchide că, constatarea instanței de fond referitor la faptul că în situația din speță sunt întrunite condițiile pentru solicitarea restituirii la bugetul de stat a cheltuielilor pentru instruire, deoarece conform pct. 3.3 lit. e) din contract elevul fiind obligat să restituie la bugetul de stat, în cazul exmatriculării, cheltuielile pentru instruirea în volumul calculat de instituția de

învățământ.

Concomitent Colegiul Civil, consideră necesar de a menționa că, prin Hotărârea Guvernului nr. 1077 din 23 septembrie 2016 cu privire la finanțarea în bază de cost per elev a instituțiilor publice de învățământ profesional tehnic s-a aprobat Regulamentul privind finanțarea în bază de cost per elev a instituțiilor publice de învățământ profesional tehnic, conform anexei nr. 1.

Astfel, în pct. 1 din Regulamentul privind finanțarea în bază de cost per elev a instituțiilor publice de învăţământ profesional tehnic (în continuare – Regulament) se stabilește metodologia de finanțare în bază de cost per elev a instituțiilor publice de învățământ profesional tehnic (în continuare – metodologie) şi modul de aplicare a acesteia în procesul bugetar.

Conform pct. 2-4 din Regulament, metodologia este reprezentată printr-o formulă unică (unificată), care are specificul său de aplicare la formarea bugetelor instituţiilor publice de învăţământ profesional tehnic şi se aplică în baza limitei de cheltuieli pentru toate instituţiile publice de învăţământ profesional tehnic. Metodologia se aplică următoarelor instituţii publice de învăţământ profesional tehnic: şcoli profesionale, colegii şi centre de excelenţă (în continuare – instituţii). Metodologia diferenţiază costurile de instruire per elev la diferite programe de instruire prin intermediul coeficienţilor de programe, conform anexelor nr. 3 şi nr. 4.

Potrivit pct. 5.1) din Regulament, metodologia include: a) cheltuielile de personal; b) cheltuielile pentru bunuri şi servicii; c) stocurile de materiale circulante; d) mărfurile; iar potrivit pct. 5.2) din același regulament metodologia nu include: a) cheltuielile aferente întreținerii căminelor, inclusiv a cheltuielilor de personal; b) prestaţiile sociale; c) alte cheltuieli (burselor); d) produsele alimentare, serviciile de alimentare a elevilor; e) mijloacele fixe; f) cheltuielile aferente activităţilor specifice centrelor de excelență, conform Regulamentului de funcționare a centrelor de excelență în învățământul profesional tehnic.

Din conținutul actelor cauzei, Colegiul Civil a stabilit că, potrivit calculul detaliat al costului și finanțării per elev, prezentat de Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” pentru elevul Eșanu Dan s-au admis în perioada 01 septembrie 2019-27 octombrie 2020 următoarele cheltuieli: cheltuieli de personal, cheltuieli pentru bunuri și servicii, stocurile de materiale circulante, procurarea mărfurilor, potrivit căruia costul de finanțare per elev în perioada de studii a elevului Eșanu Dan IP ”Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” a constituit:

1) anul 2017 (lunile septembrie /decembrie (4 luni)) - 894,00 lei/ lunar x 4 luni = 3 576,00 lei;
2) anul 2018 (10 luni, (lunile ianuarie -iunie (6 luni) și septembrie decembrie (4 luni)) -1195,00 lei lunar x 10 luni = 11 950,00 lei;

3) anul 2019 (10 luni, (lunile ianuarie -iunie (6 luni) și septembrie decembrie (4 luni)) -1600 lei/ lunar x 10 luni – 16 000,00 lei/anual
4) anul 2020 – (lunile ianuarie- iunie (6 luni) și septembrie -27 octombrie (1 lună, 27 zile) 1600 lei/lunar – x 7 luni și 27 zile = 3 089 lei.

Deci, suma totală a cheltuielilor suportate de Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” pentru instruirea elevului/studentului Eșanu Dan în perioada 01 septembrie 2019-27 octombrie 2020, a constituit 44 120,00 lei (f.d. 12 vol. I și 72 vol. II).

Așadar, contrar susținerilor apelantului, care a invocat lipsa de individualizare și inexistența unei legături clare între cheltuieli și instruire, Colegiul reține că instituția a prezentat un calcul detaliat al cheltuielilor de instruire, raportat la anii de studii efectuați efectiv de Eșanu Dan.

Costurile s-au bazat pe elemente prevăzute de legislație: cheltuieli de personal, bunuri și servicii, materiale circulante și altele prevăzute de metodologia legală. Totalul de 44 120 lei reprezintă o sumă justificată și proporțională cu perioada de studii.

În contextul dat, Colegiul Civil conchide ca fiind justificată soluția instanței de fond de a dispune spre încasare suma de 44 120 lei cu titlu de cheltuieli pentru instruirea lui Eșanu Dan, or după cum s-a constatat, acestea reprezintă cheltuieli reale suportate de Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” pentru instruirea elevului/studentului Eșanu Dan.

Concomitent Colegiul Civil dă o apreciere critică argumentului apelantului/reprezentantului lui Eșanu Dan, avocatul Istrati Dan expus în cererea de apel și reiterat în ședința de judecată precum că, instanța la emiterea soluției sale nu a ținut cont de faptul că conform pct. 4 al Hotărîrii Guvernului nr. 923 din 04 septembrie 2001, cheltuielile pentru instruire se calculează în volumul calculat de instituție, în baza metodologiei de restituire la bugetul de stat a cheltuielilor pentru instruire, aprobate de Guvern, ceea ce la caz nu se regăsește deoarece devizul de cheltuieli prezentat de reclamantul Instituția Publică „Centru de Excelență în Energetică și Electronică” nu a fost efectuat după o metodologie de restituire la bugetul de stat a cheltuielilor pentru instruire, aprobate de Guvern și acest deviz ar include descifrarea cheltuielilor suportate de instituția de învățământ pe perioada de studii 2017-2020 la general, dar nu în parte pentru fiecare elev/student și în deosebi pentru elevul Eșanu Dan.

Or, într-adevăr potrivit pct. 4 din al Hotărîrii Guvernului nr. 923 din 04 septembrie 2001 cu privire la plasarea în câmpul muncii a absolvenților instituțiilor de învățământ superior şi profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar de stat, *în cazul în care tînărul specialist refuză să se prezinte la locul de lucru conform repartizării sau îşi suspendă activitatea înainte de expirarea termenului de trei ani stabilit, el este obligat să restituie în bugetul de stat*

cheltuielile pentru instruirea sa în volumul calculat de instituţia- respectivă de învăţămînt, în baza Metodologiei de restituire la bugetul de stat a cheltuielilor pentru instruire, aprobată de Guvern, dacă normele speciale nu prevăd altfel.

Însă, conform Anexei nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 1077 din 23 septembrie 2016 cu privire la finanțarea în baza de cost per elev a instituțiilor publice de învățământ profesional tehnic, stabilește atât metodologia de finanțare în bază de cost per elev a instituțiilor publice de învățământ profesional tehnic (în continuare – *metodologie*) şi modul de aplicare a acesteia în procesul bugetar cît și metodologia de calcul diferențiată a costurilor de instruire per elev la diferite programe de instruire prin intermediul coeficienţilor de programe, conform anexelor nr. 3 şi nr. 4.

Astfel, conform pct. 1, 2, 6, 7 și 9 din anexa nr. 2 al Hotărârii Guvernului nr. 1077 din 23 septembrie 2016, *costul mediu de instruire derivă din costurile aferente procesului de instruire şi finanţarea existentă pentru domeniul de învăţămînt profesional tehnic*, *metoda determinării costului mediu de instruire are la bază principiul de calculare a costului bazat pe activitate. Costul mediu de instruire se determină anual pentru fiecare nivel de instruire prin aplicarea coeficienţilor de programe în vigoare şi limita resurselor bugetare disponibile. Pentru stabilirea coeficienţilor pentru programele de formare profesională: a) se calculează la nivel naţional costul total de instruire la meseriile sau specialităţile din fiecare grupă de programe (categorie de cost) în baza datelor transmise autorităţii bugetare (fondatorului) de către instituţii, în formatul stabilit pentru ultimul an financiar (numărul de elevi per program, costul de instruire pe program în instituţie, numărul de instituţii); b) se calculează numărul total de elevi pentru ultimul an, încadraţi la meserii sau specialităţi din aceeaşi categorie de cost; c) se calculează costul mediu de instruire pe elev, pentru ultimul an, pe fiecare grupă de programe (grupă de cost) prin împărţirea costului total de instruire la numărul total de elevi ce se instruiesc la meserii sau specialităţi din grupa respectivă de cost; d) coeficienţi pentru fiecare grupă de cost se vor determina prin împărţirea costului mediu de instruire per elev din grupa respectivă la costul mediu de instruire per elev de la categoria de cost A. Stabilirea coeficienţilor se va efectua în mod automat, în programul computerizat elaborat cu acest scop, în baza datelor colectate din instituţii, în ultimul an financiar, în modul şi formatul stabilit. Costul mediu de instruire se stabileşte anual prin calcularea bugetului total pentru nivelurile de învăţămînt profesional tehnic secundar şi profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar, aplicînd coeficienţii de programe în vigoare pînă la limita de cheltuieli aprobată de Ministerul Finanţelor.*

În contextul prevederilor date, argumentele apelantului/reprezentantului său privind lipsa unei Metodologii de calculare a sumelor ce urmează a fi restituite la

bugetul de stat a cheltuielilor pentru instruire, aprobată de Guvern se reține a fi declarative și neîntemeiate or, prevederile Hotărîrii de Guvern nr. 923 din 04 septembrie 2001 dă posibilitate ca cheltuielile de instruire să fie calculate de instituția de învățământ respectivă, iar prevederile Hotărîrii Guvernului nr. 1077 din 23 septembrie 2016 indică metodologia de calcul a cheltuielilor de instruire ce urmează a fi efectuată.

Or, neexecutarea integrală a obligațiilor contractuale de către elev (nefinalizarea studiilor) justifică aplicarea clauzei contractuale privind restituirea cheltuielilor. Exmatricularea a avut loc la solicitarea elevului și nu ca urmare a unor circumstanțe obiective imputabile instituției. Prin urmare, culpa aparține exclusiv elevului.

Mai mult ca atât, Colegiul Civil relevă că, calculul detaliat prezentat de Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică" reprezintă atât costul total pentru întreținerea tuturor elevilor pentru fiecare an de studii în parte cât și pentru reprezintă costul total de întreținere pentru un elev pentru fiecare an financiar în parte.

Argumentele apelantului și reprezentantului său precum că suma de 44 120,00 lei pe care Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică" solicită de a fi încasată de la pîrîți este discriminatorie în raport cu alți elevi/studenți care își face studiile în baza de contract și care trebuie să achite pentru instruirea doar suma de 28 000,00 lei, instanța de apel le va considera declarative. Or, Colegiul Civil ține să menționeze că, din conținutul actelor cauzei se atestă cu certitudine că, la data de 31 octombrie 2024 Consiliul Pentru Egalitate a emis în cauza nr. 205/22 depusă de petiționarul Eșanu Dan împotriva Instituției Publice „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică", decizia prin care a constatat faptul discriminării directe a lui Eșanu Dan la calcularea și încasarea cheltuielilor pentru instruire pe criteriul modalității de finanțare a studenților (f.d. 207-213 vol. III). La fel, din conținutul actelor cauzei Colegiul Civil mai atestă că Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică" la data de 13 ianuarie 2025 a contestat în instanța de judecată decizia Consiliului pentru egalitate nr. 205/22 din 31 octombrie 2024 (f.d. 187-200 vol. II), care la moment se află pendinte pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Deci, în primul rînd, la moment nu există o decizie finală a instanței de judecată prin care s-ar consta cu certitudine faptul discriminării directe lui Eșanu Dan la calcularea și încasarea cheltuielilor pentru instruire pe criteriul modalității de finanțare a studenților de către Instituția Publică „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică". Dintr-un alt punct de vedere, faptul discriminării elevului Eșanu Dan în raport cu alți studenți, nu constituie obiectul prezentei cauzei, corespunzător, Colegiul Civil nu poate admite argumentul

apelantului/reprezentantului în acest sens ca fiind temei de respingere a acțiunii înaintate.

Așadar, Colegiul reține că apelul formulat de Eșanu Dan nu aduce argumente noi de natură să combată temeinicia hotărârii instanței de fond. Argumentele apelantului referitoare la discriminare, lipsa de transparență sau neindividualizarea cheltuielilor au fost analizate și respinse corect de prima instanță, în baza prevederilor legale și a probelor din dosar.

De asemenea Colegiul notează că apelantul a renunțat anterior la acțiunea reconvențională prin care pretindea constatarea unui tratament discriminatoriu, ceea ce înlătură posibilitatea invocării ulterioare a acelorași temeiuri în cadrul procesului.

Întrucât cererea principală a fost admisă integral, instanța de fond a procedat corect, conform art. 82, 94 și 96 Cod de Procedură Civilă la încasarea din contul pârâților a cheltuielilor de judecată, inclusiv: 6 200 lei onorariul avocatului reclamantului și 1 323,60 lei taxa de stat, de care reclamantul a fost scutit inițial.

Distinct de cele menționate, instanța de apel reține că, potrivit dispozițiilor Codului civil, obligațiile contractuale se nasc între părțile contractului, iar răspunderea civilă delictuală sau contractuală nu se transmite în mod automat către terți, în lipsa unei dispoziții legale sau convenționale exprese.

În cauza de față, contractul de studii a fost încheiat între instituția de învățământ și elevul Eșanu Dan, acesta fiind semnatarul contractului și titularul drepturilor și obligațiilor ce decurg din el.

La data intervenirii exmatriculării și a formulării cererii de chemare în judecată, elevul era major, având capacitate juridică deplină de exercițiu. Prin urmare, doar Eșanu Dan poate fi ținut responsabil pentru neexecutarea obligației de finalizare a studiilor, iar părintele său, Eșanu Valentina, nu poate fi obligat în mod solidar la restituirea cheltuielilor în lipsa unei dispoziții legale exprese sau a unei angajări personale a acesteia în contract.

Totodată, instanța de apel observă că hotărârea primei instanțe nu a fost contestată în ceea ce privește admiterea cererii reclamantului față de pârâta Eșanu Valentina, iar apelul formulat de Eșanu Dan nu conține critici în acest sens. În consecință, întrucât nu s-a formulat apel incident sau apel principal cu privire la această parte a hotărârii, instanța de apel nu poate examina legalitatea și temeinicia soluției pronunțate în privința Valentinei Eșanu.

De asemenea, instanța este ținută de interdicția agravării situației apelantului, consacrată de principiul că instanța de apel nu poate agrava situația apelantului dacă doar el a declarat apel. Or, orice pronunțare în sensul admiterii cererii și față de Eșanu Valentina ar echivala cu o agravare a situației procesuale a apelantului Eșanu Dan, contrar principiului menționat.

Distinct de cele expuse şi având în vedere faptul că circumstanțele cauzei au

fost constatate de către prima instanță şi nu este necesară verificarea suplimentară a cărorva dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Nord ajunge la concluzia de a respinge cererea de apel și de a menține hotărârea contestată.

În conformitate cu prevederile art.art. 385 lit. a), 390 Cod de Procedură Civilă Colegiul civil și de contencios administrativ, -

DECIDE:

Respinge apelul declarat de avocatul Istrati Petru în interesele apelantului Eșanu Dan.

Menține hotărîrea judecătoriei Orhei (sediul Telenești) din data de 19 octombrie 2023, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată formulată de I.P. „Centrul de Excelență în Energetică și Electronică” către Eșanu Dan și Eșanu Valentina privind recuperarea cheltuielilor suportate pentru pregătirea cadrelor de specialitate cu finanțare de la bugetul de stat și cheltuielilor de judecată.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de două luni de la comunicarea deciziei motivate, prin intermediul Curţii Supreme de Justiţie.

Președintele completului,
Judecător Radu Holban

Judecătorii: Cristina Prisacari

Svetlana Ghercavii